

1

Beşinci Hakikat'te kâinatın genel yapısında öne çıkarılan temel özellik nedir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 1

Bütün varlık âleminde çok düzgün, kapsamlı ve kusursuz bir düzen bulunduğu vurgulanır.

2

Metinde kâinatın yönetimine
dayanak olan unsurlar ve
görevliler hakkında hangi ortak
vasıf belirtilir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 2

Bunların tek bir kaynağa bağlı,
birlik gösteren yapıda oldukları
ifade edilir.

3

İsimlerin ve fiillerin “her yerde aynı” oluşu neye delil sayılır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 3

Bu durum, işleri yapan zatın bir olduğuna ve tasarrufunun bütün varlıkta aynı şekilde işlediğine işaret eder.

4

Saray benzetmesinde unsurlar ve türlerin yaygın biçimde bulunması hangi sonuca götürür?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 4

Dünyanın ve kâinatın tek bir sahip
ve idare edici tarafından
yönetildiğini gösterir.

5

Bu bölümde “birdir, tektir, vâhiddir, ehaddir” şeklindeki vurgu niçin art arda yapılır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 5

Birliğin farklı yönlerini kuvvetle pekiştirmek ve ortaklık ihtimalini bütünüyle reddetmek için yapılır.

6

Metne göre bu kâinatın yaratıcısı için neden benzer, yardımcı veya ortak kabul edilmez?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 6

Çünkü düzen tamdır, her şeyi kuşatır ve bölünmeyi kaldırmaz; böyle bir tasarruf birden fazlasına verilemez.

7

“İntizam tam bir vahdettir”
sözüyle anlatılmak istenen nedir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 7

Eksiksiz düzen, tek bir düzenleyiciyi gerekli kılar; dağınık iradeler böyle bir bütünlük kuramaz.

8

Parçadan bütüne giderek çıkarılan
nihai hüküm nedir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 8

Kâinatın yaratıcısı ve yöneticisi bir tek zâttır; bütün işler onun hükmüyle yürür.

9

Son cümlede düzen ile şirk arasındaki ilişki nasıl hükme bağlanır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 9

Kusursuz düzenin ortaklığa yer bırakmadığı kesin bir hüküm halinde ifade edilir.

10

Bu pasajda Beşinci Hakikat hangi gözleme dayanarak başlar?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 10

Kâinatın bütünü, parçaları ve tek tek varlıkları içinde mükemmel bir düzen görülmesine dayanır.

11

Kâinatın genel işleyişine bağlı maddelerin ve vazifelilerin “bir” olarak nitelenmesi ne anlatır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 11

Farklı görünen işlerin aslında ortak bir idare altında yürüdüğünü anlatır.

12

İsimler ve fiillerin birbirinin içine
geçmiş halde bulunması nasıl
anlaşılmalıdır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 12

Kâinatta görülen faaliyetlerin birbirinden kopuk değil, uyumlu ve tek merkezden çıkan işler olduğu anlaşılmalıdır.

13

Unsurların ve türlerin her yerde
benzer mahiyette bulunması neyi
destekler?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 13

Aynı kanunla, aynı iradeyle ve aynı kudretle yönetilen tek bir düzen bulunduğunu destekler.

14

Metinde geçen “ihata” ve “şümul”
fikri hangi bakımdan önemlidir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 14

Çünkü bir ismin ve fiilin geniş biçimde her yere yayılması, sınırlı ve parçalı bir fail yerine kuşatıcı tek bir faili düşündürür.

15

Kâinatın sanatkârı ve yöneticisi hakkında hangi olumsuzlamalar yapılır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 15

Ona eş, benzer, yardımcı, ortak, karşıt, acizlik ve eksiklik nisbet edilemeyeceği söylenir.

16

Bu pasajda düzen ile tevhid
arasında nasıl bir ilişki kuruluyor?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 16

Düzen sonuç, tevhid ise o sonucun sebep olarak gösterdiği hakikattir; tam düzen tek idareye delildir.

17

Bu pasajda en güçlü delil biçimi olarak ne öne çıkıyor: duygu mu, gözlem mi, soyut varsayım mı?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 17

Gözleme dayalı açık çıkarım öne çıkıyor; görülen düzen üzerinden hükme varılıyor.

18

Bu pasajdan hareketle tevhidi destekleyen en kapsamlı delil cümlesi nasıl kurulabilir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 18

Kâinatın her seviyesinde görülen tam düzen, ortak isim ve fiiller ile bütün yeryüzüne yayılan unsurlar, her şeyin tek bir Allah'ın mülkü ve idaresi altında olduğunu gösterir.

19

Beşinci Hakikat'in girişinde neden
önce kâinatın bütünü, sonra
parçaları, ardından tek tek
varlıklar anılır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 19

Düzenin yalnız genel yapıda değil,
en küçük seviyeye kadar her
yerde görüldüğünü göstermek için
bu sıralama yapılır.

20

Kâinatın yönetimiyle ilgili
maddelerin ve görevlilerin teklîğē
işaret etmesi nasıl bir mantık
tasır?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 20

Yönetimde araçlar ve görevler uyumlu biçimde birleşiyorsa, bunları sevk eden iradenin de tek olması gerektiği düşünülür.

21

İsim ve fiillerin aynı mahiyette olması ne demektir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 21

Farklı yerlerde görülen tasarrufların özde ortak bir kaynaktan geldiği demektir.

22

Unsurlar ve türlerin yeryüzünün çoğunu kaplayacak biçimde yayılması neden önemlidir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 22

Çünkü bu yaygınlık, tasarrufun mahallî değil, genel ve kuşatıcı olduğunu gösterir.

23

“Misli ve naziri olamaz” ifadesi
hangi anlamı güçlendirir?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 23

Yaratıcı olan zatın benzetilemez ve başkasıyla aynı seviyede düşünülemez olduğunu güçlendirir.

24

“Şeriki ve zıddı olamaz” denmesi
hangi iki ihtimali reddeder?

lisans ayetul-kubra-p93-2-menzil-5-hakikat-kainatta-intizamin-
vahdete-delaleti-giris-ve-ana-hukum

Cevap 24

Hem yönetimde ortak bulunması ihtimalini hem de ona karşı denk bir güç olma ihtimalini reddeder.